CZYTANKA NA ANDRZEJKI

Skąd się wzięły andrzejki?

kl. 3–4

– Babciu, dlaczego dziś lejemy wosk przez klucz? – zapytała Zosia.

– Bo są andrzejki – uśmiechnęła się babcia. – Ten wieczór wróżb obchodzimy z 29 na 30 listopada, w wigilię dnia świętego Andrzeja.

– A kim był święty Andrzej?

– Był rybakiem, bratem świętego Piotra i jednym z dwunastu apostołów Jezusa. Jest patronem Szkocji, Grecji i Rosji. W Szkocji 30 listopada to święto narodowe, a na szkockiej fladze widać biały krzyż w kształcie litery X na niebieskim tle. To krzyż świętego Andrzeja.

– A od kiedy w Polsce są andrzejki?

– Od bardzo dawna. Już w 1557 roku pisał o nich Marcin Bielski. Dawniej, jeszcze w czasach prababci, wróżyły tylko dziewczęta: chciały się dowiedzieć, kto zostanie ich mężem. Chłopcy wróżyli kilka dni wcześniej, w katarzynki.

– A jakie to były wróżby? – dopytywała Zosia.

– Dziewczęta ustawiały buty jeden za drugim, od ściany do progu. Czyj but pierwszy dotknął progu, ta miała pierwsza wyjść za mąż. Lały też gorący wosk przez ucho klucza do zimnej wody i zgadywały, co przypomina cień zastygłej figurki.

– A dzisiaj?

– Dzisiaj to wesoła zabawa dla wszystkich i ostatnia huczna zabawa przed adwentem. Tylko pamiętaj: gorący wosk zawsze leje dorosły!

Warto wiedzieć

Imię Andrzej pochodzi od greckiego imienia Andreas. Święty Andrzej ma swój dzień 30 listopada – wtedy imieniny obchodzą wszyscy Andrzejowie.

W klasie 2: tekst czyta dorosły, a dziecko odpowiada ustnie na pytania z zadań 1 i 2.

Sprawdź, co pamiętasz

kl. 3–4

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

1 Prawda czy fałsz? Wpisz P albo F.

☐ 1. Andrzejki obchodzimy w wigilię dnia świętego Andrzeja.

☐ 2. Święty Andrzej był kowalem.

☐ 3. Święty Andrzej był bratem świętego Piotra.

☐ 4. Święty Andrzej jest patronem Szkocji.

☐ 5. Na fladze Szkocji jest czerwony krzyż.

☐ 6. O andrzejkach pisał Marcin Bielski w 1557 roku.

☐ 7. Kiedyś w andrzejki wróżyli tylko chłopcy.

☐ 8. Wosk lano przez ucho klucza do zimnej wody.

☐ 9. Andrzejki to ostatnia huczna zabawa przed adwentem.

2 Odpowiedz pełnym zdaniem.

a) Kiedy obchodzimy andrzejki?

_____

b) Kim był święty Andrzej?

_____

c) Opisz wróżbę z butami.

_____

d) Czym różnią się dawne andrzejki od dzisiejszych?

_____

Oś czasu, słowniczek, moja wróżba

kl. 3–4

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

3 Oś czasu – ponumeruj od najdawniejszego (1) do dzisiaj (4).

- [ ] w andrzejki wróżą tylko dziewczęta
- [ ] żyje święty Andrzej, apostoł i rybak
- [ ] w andrzejki bawią się wszyscy
- [ ] Marcin Bielski pisze o andrzejkach

4 Słowniczek – połącz słowo z jego znaczeniem (wpisz literę).

[ ]	**wigilia**	A) zgadywanie, co zdarzy się w przyszłości
[ ]	**apostoł**	B) dzień lub wieczór przed świętem
[ ]	**patron**	C) czas oczekiwania na Boże Narodzenie
[ ]	**wróżba**	D) jeden z dwunastu uczniów Jezusa
[ ]	**adwent**	E) święty, który opiekuje się krajem lub ludźmi

5 Moja andrzejkowa wróżba – dokończ zdania i narysuj.

Z wosku wyszedł mi kształt _____.

Myślę, że to wróży _____

_____.

Najbardziej lubię wróżbę z _____.

narysuj kształt z wosku

DLA NAUCZYCIELA I RODZICA

Odpowiedzi

kl. 3–4

Zadanie 1

1 – P · 2 – F · 3 – P · 4 – P · 5 – F · 6 – P · 7 – F · 8 – P · 9 – P

Zadanie 2 (przykładowe odpowiedzi)

a) W nocy z 29 na 30 listopada, w wigilię dnia świętego Andrzeja.

b) Rybakiem, bratem świętego Piotra, jednym z dwunastu apostołów; patronem Szkocji, Grecji i Rosji.

c) Buty ustawiano jeden za drugim od ściany do progu; czyj but pierwszy dotknął progu, ta pierwsza miała wyjść za mąż.

d) Dawniej wróżyły tylko dziewczęta i wróżby dotyczyły męża; dziś to wesoła zabawa dla wszystkich.

Zadanie 3

Kratki od góry: 3, 1, 4, 2 – czyli: żyje święty Andrzej, apostoł i rybak (I wiek) → Marcin Bielski pisze o andrzejkach (1557) → w andrzejki wróżą tylko dziewczęta (czasy prababci) → w andrzejki bawią się wszyscy (dziś)

Zadanie 4

wigilia – B · apostoł – D · patron – E · wróżba – A · adwent – C

Zadanie 5

Odpowiedź własna.

Źródła faktów

Wikipedia PL „Andrzejki” (wieczór wróżb z 29 na 30 listopada, w wigilię św. Andrzeja – patrona Szkocji, Grecji i Rosji; pierwsza polska wzmianka literacka: Marcin Bielski, 1557; dawniej wróżby tylko dla niezamężnych dziewcząt, męskim odpowiednikiem były katarzynki; ustawianie butów od ściany do progu; lanie wosku przez ucho od klucza; ostatnie huczne zabawy przed adwentem); Wikipedia EN „Saint Andrew’s Day” (30 listopada – święto narodowe Szkocji, flaga Saltire: krzyż św. Andrzeja); Ewangelie: Andrzej – rybak, brat Szymona Piotra, jeden z Dwunastu.